

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
24/7915 – ISV

Vår referanse
24/05033-2

Dato
28.03.2025

Hørings svar - Forslag til endringer i reglene om varsling for å styrke fornærmedes og etterlattes stilling

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 6. desember 2024 med tilhørende høringsnotat om endringer i straffegjennomføringsloven. Fristen for å sende inn hørings svar er 1. april 2025.

1. Innledning og oppsummering av Datatilsynets merknader

Departementet foreslår å utvide reglene om varsling av fornærmede og etterlatte. Forslaget innebærer at kriminalomsorgen som hovedregel vil ha plikt til å varsle fornærmede eller dennes etterlatte når domfelte har begått lovbrudd mot den personlige frihet og fred, voldslovbrudd og seksuallovbrudd, med strafferamme på fengsel inntil 6 år eller høyere. Unntak fra varslingsplikten gjelder dersom det medfører fare for domfeltes liv eller helse. For øvrige lovbrudd videreføres gjeldende rett, der varsling beror på en skjønnsmessig vurdering. Det foreslås også endringer med hensyn til hvilke situasjoner under straffegjennomføringen som fornærmede og etterlatte skal bli varslet om. Departementet mener at forslagene samlet vil bidra til å styrke stillingen til ofrene for kriminalitet, ved at fornærmede eller dennes etterlatte gis en bedre mulighet til å innrette seg etter domfeltes straffegjennomføring, samtidig som hensynet til domfeltes personvern vektlegges ved avgrensningen av hvilke opplysninger som omfattes av varslingsreglene.

Datatilsynets merknader knytter seg til de personvernrettslige sidene ved forslaget og kan kort oppsummeres slik:

- Endringsforslagene fremstår etter vårt syn som balanserte.
- I forbindelse med varsling er det viktig å sikre at det ikke behandles personopplysninger i større grad enn det som er nødvendig for å oppnå formålet.
- Datatilsynet har ved flere anledninger påpekt behovet for å få på plass nytt regelverk for kriminalomsorgens behandling av personopplysninger. Vi mener det er bekymringsfullt at lovarbeidet trekker ut i tid.

- Vi støtter de foreslåtte endringene knyttet til kriminalomsorgens behandlingsgrunnlag og formål.

2. Generelle merknader til lovforslaget

Varsling medfører unntak fra taushetspliktsreglene, og utgjør et inngrep i domfeltes personvern. Varsling av fornærmede og etterlatte må skje innenfor rammen av menneskerettslige forpliktelser og i samsvar med personvernrettslige prinsipper.

Datatilsynet har ikke synspunkter på hvilke lovbrudd som bør omfattes av den foreslåtte varslingsplikten eller hvilke typer beslutninger/hendelser det bør varsles om. Etter vårt syn fremstår endringsforslagene som balanserte.

Generelt mener vi det er viktig å sikre at det i forbindelse med varsling av fornærmede og etterlatte ikke behandles personopplysninger i større utstrekning enn det som er nødvendig for å oppnå formålet.

Det fremgår av høringsnotatet at departementet arbeider med en ny lov om behandling av personopplysninger ved straffegjennomføring og varetekt, hvor det tas sikte på å direktiv (EU 2016/680)¹ til grunn (Law Enforcement Directive/LED). Datatilsynet har ved flere anledninger påpekt behovet for å få på plass nytt regelverk for kriminalomsorgens behandling av personopplysninger. Vi viser bl.a. til vårt brev av 27. oktober 2022 til Justis- og beredskapsdepartementet. Datatilsynet mener det er bekymringsfullt at lovarbeidet trekker ut i tid.

Nedenfor følger våre kommentarer til de aktuelle punktene i høringsnotatet.

3. Merknader til punkt 7: Hvem skal varsles?

Departementet går ikke inn for å utvide ytterligere den personkretsen som regnes som etterlatte. Varsling medfører unntak fra taushetspliktsreglene, og er et inngrep i domfeltes personvern. Departementet mener på denne bakgrunn at varsling bare bør skje til den personkretsen som generelt regnes som nærmeste pårørende. Datatilsynet støtter dette.

For å kunne varsle er kriminalomsorgen avhengig av tilgang til opplysninger om fornærmede eller dennes etterlatte. Datatilsynet merker seg at departementet har igangsatt arbeidet med å utvide kriminalomsorgens tilgang til Folkeregisteret.

Det fremgår av høringsnotatet at det er opp til kriminalomsorgen å bestemme hvordan et varsel skal gis, men at sikre digitale løsninger bør benyttes så langt det er mulig. Det vises til at personopplysningsloven 2000 § 13 inneholder regler om informasjonssikkerhet ved

---

¹ Direktiv (EU) 2016/680 om fysiske personers vern i forbindelse med kompetente myndigheters behandling av personopplysninger med sikte på å forebygge, etterforske, avsløre eller rettsforfølge straffbare handlinger eller fullbyrde strafferettslige sanksjoner og om fri utveksling av slike opplysninger, og opphevelse av Rådets rammebeslutning 2008/977/JIS

behandling av personopplysninger, og at regler om sikker elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen også følger av eForvaltningsforskriften.

Datatilsynet vil understreke betydningen av å ivareta personopplysningsikkerheten ved varsling av fornærmede/etterlatte. Vi legger til grunn at det etableres rutiner og tekniske løsninger for sikker utsendelse av varsel i henhold til nye varslingsregler.

4. Merknader til punkt 8: Ved hvilke situasjoner under straffegjennomføring skal det varsles?

Datatilsynet har ikke synspunkter på hvilke beslutninger/hendelser varslingsplikten bør omfatte.

Når det gjelder varsel om sted for gjennomføring (punkt 8.5) merker vi oss at departementet ikke går inn for at fornærmede eller dennes etterlatte skal få informasjon om det aktuelle fengselet, men at kriminalomsorgens regioninndeling vil være en hensiktsmessig geografisk avgrensning, og som vil ivareta vernet av domfeltes personopplysninger samtidig som det vil bidra til forutsigbarhet for fornærmede eller dennes etterlatte.

5. Merknader til punkt 9: Hensyn til domfeltes liv eller helse

Det følger av retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 7b punkt 7b.3 at det alltid skal vurderes om varsling vil kunne få betydning for domfeltes sikkerhet, og at fornærmede eller dennes etterlatte i så fall ikke skal varsles. Departementet mener at denne begrensningen i varslingsplikten er av en slik betydning for domfelte at den bør fremgå direkte av lovteksten. Det foreslås derfor en egen bestemmelse om dette i straffegjennomføringsloven. Datatilsynet støtter dette.

6. Merknader til punkt 10: Behandling av personopplysninger og fritak fra taushetsplikt

Til punkt 10.1 Behandling av personopplysninger

Behandlingen av personopplysninger om domfelte/innsatte, fornærmede og etterlatte i forbindelse med varslingsordningen må være i samsvar med gjeldende personvernlovgivning.

I forskrift om overgangsregler til personopplysningsloven av 2018 § 1 bokstav a er det fastsatt at personopplysningsloven av 2000 og personopplysningsforskriften 2000 fortsatt skal gjelde for behandling av personopplysninger etter straffegjennomføringsloven kapittel 1 A og 1 B. Videre reguleres kriminalomsorgens behandling av personopplysninger i forskrift 20. september 2013 nr. 1099 om personopplysninger i kriminalomsorgen.

Personopplysningsloven 2000 § 11 tredje ledd inneholder en særregel om behandling av personopplysninger som gjelder barn. Det følger av bestemmelsen at personopplysninger som gjelder barn, skal ikke behandles på en måte som er uforsvarlig av hensyn til barnets beste. I høringsnotatet foreslås ingen særregel for behandling av slike personopplysninger. Det vises til at bestemmelsen ikke er videreført i den gjeldende personopplysningsloven, da det er lagt

til grunn at GDPR ikke åpner for en slik generell regel om behandling av barns personopplysninger, jf. Prop. 56 LS (2017–2018) punkt 13.5.

Det er uklart hva dette innebærer. Datatilsynet bemerker at personopplysningsloven 2000 gjelder for kriminalomsorgens behandling av personopplysninger frem til forskriften om overgangsregler til personopplysningsloven av 2018 § 1 bokstav a ev. endres eller oppheves. Bestemmelsen i lovens § 11 tredje ledd vil dermed gjelde for varslinger i henhold til lovforslaget. Vi antar at spørsmålet om ev. særregler om barn vurderes i arbeidet med ny lovregulering av behandling av personopplysninger under straffegjennomføring og varetekt.

Som følge av den foreslåtte varslingsplikten er det behov for å gjøre endringer i straffegjennomføringsloven § 4c bokstav e, som fastsetter formål for behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen. Departementet foreslår at bestemmelsen endres slik at kriminalomsorgen kan behandle personopplysninger som er nødvendige for å avklare om fornærmede eller dennes etterlatte ønsker å bli varslet, jf. § 7 b første ledd, innhente uttalelse fra domfelte under 18 år, jf. § 7 e annet ledd og varsle fornærmede eller dennes etterlatte, jf. §§ 7 b annet ledd bokstav a-f og h-j, 7 c og 7 d. Departementet foreslår videre å utvide personkretsen som kriminalomsorgen kan behandle personopplysninger om ved å innta fornærmede og dennes etterlatte i straffegjennomføringsloven § 4 d.

Datatilsynet er enig i at det er behov for å etablere et rettslig grunnlag og fastsette formålet med de aktuelle behandlingene. Vi støtter de foreslåtte endringene.

Regelverket om personvern gjelder ikke for opplysninger om avdøde personer så langt opplysningene ikke også sier noe om nålevende personer. Departementet legger derfor til grunn at det ikke er nødvendig å innføre et særskilt behandlingsgrunnlag når det gjelder dødsfall. Datatilsynet er enig i dette. Vi merker oss ellers at varselet utelukkende skal inneholde informasjon om at domfelte er død og at det ikke åpnes for at fornærmede eller dennes etterlatte skal få informasjon om årsaken til dødsfallet, eller når eller hvor det fant sted.

Til punkt 10.2 Fritak fra taushetsplikt

Etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 er opplysninger om «noens personlige forhold» underlagt taushetsplikt. Straffegjennomføringsloven § 7 gjør enkelte unntak fra forvaltningsloven og fastsetter i bokstav i at taushetsplikten ikke er til hinder for at kriminalomsorgen gir opplysninger i henhold til reglene om varsling.

Forslaget om å avklare fornærmedes eller dennes etterlattes ønske om varsling ved alvorlige lovbrudd som omfattes av forslaget om varslingsplikt, forutsetter endring i straffegjennomføringsloven § 7 bokstav i. Bestemmelsen må endres slik at taushetsplikten ikke er til hinder for at kriminalomsorgen kontakter fornærmede eller dennes etterlatte når domfelte skal gjennomføre fengselsstraff for overtredelse av lovbrudd som nevnt i forslag til ny § 7 b første ledd. De øvrige forslagene i høringsnotatet om utvidelse av området for varsling forutsetter også endring i straffegjennomføringsloven § 7 bokstav i. Datatilsynet har ikke innvendinger mot de foreslåtte endringene.

7. Avsluttende merknader

Dersom det er spørsmål knyttet til vårt høringssvar kan undertegnede kontaktes.

Datatilsynet stiller seg ellers positivt til å bidra med ytterligere innspill i det videre lovarbeidet.

Med vennlig hilsen

Camilla Nervik
fung. juridisk direktør

Maren Vaagan
juridisk fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer

Kopi til: DIGITALISERINGS- OG FORVALTNINGSDEPARTEMENTET (DFD)